

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

11 päivänä huhtikuuta 2013*

Sosiaalipolitiikka — Direktiivi 1999/70/EY — Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemä määräaikaista työtä koskeva puitesopimus — 2 lauseke — Puitesopimuksen soveltamisala — Työvoiman vuokrausyritys — Käyttäjyrityksen palvelukseen asetetut vuokratyöntekijät — Perättäiset määräaikaiset työsopimukset

Asiassa C-290/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale di Napoli (Italia) on esittänyt 29.5.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 11.6.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Oreste Della Rocca

vastaan

Poste Italiane SpA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Jarašiūnas sekä tuomarit A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari) ja G. C. Fernlund,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Poste Italiane SpA, asiamiehenään avvocato R. De Luca Tamajo,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato G. Palatiello,

— Puolan hallitus, asiamiehinään M. Szpunar ja B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään C. Cattabriga ja M. van Beek,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY (EYVL L 175, s. 43) liitteenä olevan 18.3.1999 tehdyn määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen (jäljempänä puitesopimus) 2 ja 5 lausekkeen tulkintaa.
- 2 Pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Oreste Della Rocca ja Poste Italiane SpA -niminen yritys (jäljempänä Poste Italiane) ja jossa on kyse Della Roccan ja Poste Italianen välille syntyneestä työsuhteesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin lainsäädäntö

Direktiivi 1999/70

- 3 EY 139 artiklan 2 kohtaan perustuvan direktiivin 1990/70 johdanto-osan 14 perustelukappaleen mukaan puitesopimuksen allekirjoittaneet osapuolet ovat toivoneet tällaisen sopimuksen aikaansaamisella syrjäntäkiellon periaatteen soveltamisen takaamalla parantaa määräaikaisen työn laatua ja laatia puitteet perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden väärinkäytön ehkäisemiseksi.
- 4 Direktiivin 1999/70 1 artiklan mukaan direktiivin tarkoituksena on ”panna täytäntöön toimialaltaan yleisten työmarkkinakeskusjärjestöjen (EAY, UNICE ja CEEP) välillä – – tehty, liitteenä oleva määräaikaista työtä koskeva puitesopimus”.
- 5 Puitesopimuksen johdanto-osan neljännen kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tätä sopimusta sovelletaan määräaikaisiin työntekijöihin lukuun ottamatta niitä, jotka tilapäistä työvoimaa välittävä yritys on asettanut käyttäjäyrityksen käyttöön. Osapuolten tarkoituksena on harkita tarvetta tehdä tilapäistä työvoimaa välittävien yritysten kautta tehtyä työtä koskeva samanlainen sopimus.”
- 6 Puitesopimuksen 2 lausekkeen, jonka otsikkona on ”Soveltamisala”, sanamuoto on seuraava:
  1. Tätä sopimusta sovelletaan määräaikaisiin työntekijöihin, joilla on työsopimus tai työsuhde, sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltion lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä.
  2. Jäsenvaltiot kuultuaan työmarkkinaosapuolia ja/tai työmarkkinaosapuolet voivat päättää, että sopimusta ei sovelleta:
    - a) ammatilliseen peruskoulutukseen liittyvään työharjoittelusuhteeseen ja oppisopimusjärjestelyihin;

b) työsopimukseen ja työsuhteisiin, jotka on tehty valtion tai valtion tukeman erityisen ammatillisen koulutus- tai uudelleen koulutusohjelman taikka työelämään siirtymistä koskevan ohjelman puitteissa.”

7 Puitesopimuksen 3 lauseke, jonka otsikkona on ”Määritelmät”, kuuluu seuraavasti:

”1. Tässä sopimuksessa ’määräaikaisella työntekijällä’ tarkoitetaan henkilöä, jolla on suoraan työnantajan ja työntekijän välillä tehty työsopimus tai solmittu työsuhde, jonka päätyminen määräytyy perustelluin syin, esimerkiksi tietyn päivämäärän umpeutumisen, tietyn tehtävän loppuun saattamisen tai tietyn tapahtuman ilmaantumisen perusteella.

--”

8 Puitesopimuksen 5 lauseke, jonka otsikkona on ”Väärinkäytöksiä ehkäisevät toimenpiteet”, kuuluu seuraavasti:

”1. Perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden väärinkäytösten estämiseksi jäsenvaltioiden kuultuaan työmarkkinaosapuolia kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten tai käytännön mukaan ja/tai työmarkkinaosapuolten on otettava käyttöön erityisten alojen ja/tai työntekijäryhmien tarpeiden mukaan yksi tai useita seuraavista toimenpiteistä, jos käytettävissä ei ole vastaavia oikeudellisia toimenpiteitä väärinkäytösten estämiseksi

a) perustellut syyt tällaisen työsopimuksen tai työsuhteen uudistamista varten;

b) perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden enimmäiskokonaiskesto;

c) tällaisten työsopimusten tai työsuhteiden uudistamisten lukumäärä.

--”

Direktiivi 2008/104/EY

9 Vuokratyöstä 19.11.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EUVL L 327, s. 9) johdanto-osan viidennestä seitsemänteen perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Määräaikaisesta työstä -- tehdyn puitesopimuksen allekirjoittajaosapuolet totesivat puitesopimuksen johdanto-osassa, että ne aikovat harkita tarvetta tehdä samanlainen sopimus vuokratyöstä, ja päättivät olla sisällyttämättä vuokratyöntekijöitä koskevia säännöksiä määräaikaista työtä koskevaan direktiiviin.

--

(7) Työmarkkinaosapuolet totesivat 21 päivänä toukokuuta 2001, että vuokratyötä koskevissa neuvotteluissa ei ollut päästy sopimukseen.”

Italian säännöstö

Asetus nro 368/01

10 Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70/EY täytäntöön panemiseksi 6.9.2001 annetun asetuksen

nro 368 (decreto legislativo n. 368, attuazione della direttiva 1999/70/CE relativa all'accordo quadro sul lavoro a tempo determinato concluso dall'UNICE, dal CEEP e dal CES; GURI nro 235, 9.10.2001, s. 4; jäljempänä asetus nro 368/01) 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Työsopimus voidaan tehdä määräajaksi teknisistä, tuotannollisista, organisatorisista tai sijaisuuksiin liittyvistä syistä.

2. Määräaikaa koskeva ehto on mitätön, jos sitä ei ole kirjattu suoraan tai välillisesti kirjalliseen asiakirjaan, jossa täsmennetään edellä 1 momentissa esitetyt syyt.

3. Työnantajan on toimitettava työntekijälle kappale kirjallisesta asiakirjasta viiden arkipäivän kuluessa työsuhteen alkamisesta.

4. Kirjallista asiakirjaa ei ole kuitenkaan tarpeen laatia, jos puhtaasti satunnaisen työsuhteen kesto ei ylitä 12:ta päivää.”

11 Asetuksen nro 368/01 4 §:n, joka koskee pidentämissäännöstöä, sanamuoto on seuraava:

”1. Määräaikaisen työsopimuksen kesto voidaan pidentää työntekijän suostumuksella ainoastaan silloin, jos alkuperäisen sopimuksen kesto on alle kolme vuotta. Tällaisessa tapauksessa pidennys saadaan tehdä ainoastaan yhden kerran ja sillä edellytyksellä, että se johtuu perustelluista syistä ja koskee samaa työtä kuin se työ, jota varten alkuperäinen työsopimus oli tehty määräaikaisena. Ainoastaan tässä tapauksessa työsuhteen kokonaiskesto ei saa ylittää kolmea vuotta.

2. Todistustaakka sellaisten perusteltujen syiden olemassaolosta, joiden johdosta sopimuksen keston pidentäminen on mahdollisesti oikeutettua, kuuluu työnantajalle.”

12 Asetuksen nro 368/01 5 §:ssä, jonka otsikkona on ”Määräajan päättymisen ja seuraamukset. Perättäiset sopimukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos työsuhde jatkuu alun perin vahvistetun tai 4 §:n mukaisesti myöhemmin pidennetyn määräajan jälkeen, työnantajan on maksettava työntekijälle 20 prosentilla korotettua palkkaa 10. päivään asti ja 40 prosentilla korotettua palkkaa tämän jälkeisistä päivistä.

2. Jos työsuhde jatkuu yli 20 päivää alle 6 kuukaudeksi tehtyjen sopimusten osalta, tai yli 30 päivää muiden sopimusten osalta, sopimuksen katsotaan olevan voimassa toistaiseksi edellä mainittujen määräaikojen päättymisestä lukien.

3. Mikäli työntekijä otetaan uudestaan palvelukseen määräajaksi 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla 10 päivän kuluessa enintään 6 kuukauden pituisen sopimuksen päättymisestä tai 20 päivän kuluessa yli 6 kuukauden pituisen sopimuksen päättymisestä, jälkimmäisen työsopimuksen katsotaan olevan voimassa toistaiseksi.

4. Kun kyseessä ovat kaksi perättäistä määräajaksi tehtyä työsopimusta, joiden välillä työsuhde ei ole lainkaan päättynyt, työsuhteen katsotaan olevan voimassa toistaiseksi ensimmäisen sopimuksen tekemisestä lukien.”

Asetus nro 276/03

13 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että 14.2.2003 annetussa laissa nro 30 säädettyjen, työllisyys- ja työmarkkina-alaan liittyvien valtuutusten täytäntöönpanosta 10.9.2003 annettu asetus nro 276 (decreto legislativo n. 276, attuazione delle deleghe in materia di occupazione e mercato del lavoro, di cui alla legge 14 febbraio 2003, n. 30, GURI nro 235; Supplemento ordinario 9.10.2003, s. 5; jäljempänä asetus

nro 276/03) poikkeaa tilapäistä työvoimaa välittävän yrityksen kanssa tehdyn määräaikaisen työsopimuksen osalta asetuksesta nro 368/01 siltä osin kuin siinä säädetään, että nämä työsopimukset voidaan tehdä määräaikaisina ja niitä voidaan pidentää ilman oikeuttamisperustetta sellaisen sääntelyn perusteella, joka kuuluu vain välillisesti yleisesti sovellettavaan oikeuteen.

- 14 Asetuksessa nro 276/03 määritellään työvoiman käyttöönsaattamista (somministrazione di lavoro) koskeva sopimus sopimukseksi, jonka kohteena on ammattimainen työvoiman toimittaminen toistaiseksi tai määräajaksi, siten, että työntekijät työskentelevät sen puitteissa käyttäjän hyväksi käyttäjän johdolla ja valvonnassa. Se koostuu näin ollen kahden henkilön eli vuokralleantajan (somministratore) ja työvoiman käyttäjän (utilizzatore) välillä tehdystä sopimuksesta, jolla ensiksi mainittu henkilö toimittaa toiseksi mainitulle henkilölle itse palkkaamaansa työvoimaa maksua vastaan. Tähän työvoiman käyttöönsaattamista koskevaan sopimukseen liittyy vuokralleantajan ja työntekijän välillä tehty sopimus.
- 15 Asetuksen nro 276/03 20 §:n 4 momentissa säädetään, että tilapäistä työvoimaa saadaan asettaa käyttöön määräajaksi teknisistä, tuotannollisista, organisatorisista tai sijaisuuksiin liittyvistä syistä silloinkin, kun ne liittyvät käyttäjän tavanomaiseen toimintaan. Kansallisissa työehtosopimuksissa voidaan määrätä, että määräaikaiselle tilapäisen työvoiman käyttöönsaattamiselle vahvistetaan myöhemmin – myös epäyhtenäisesti – määrälliset rajat.
- 16 Asetuksen nro 276/03 21 §:n mukaan työvoiman käyttöönsaattamista koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti ja siinä on erityisesti nimettävä 20 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettut tekniset, tuotannolliset, organisatoriset tai sijaisuuksiin liittyvät tapaukset ja syyt. Vuokralleantajan on tiedotettava näistä seikoista kirjallisesti työntekijälle sopimuksen teon yhteydessä tai lähettäessään työntekijän käyttäjän palvelukseen.
- 17 Asetuksen nro 276/03 22 §:n 2 momentissa säädetään, että työvoiman määräajaksi tapahtuvassa käyttöönsaattamisessa vuokralleantajan ja työntekijän väliseen työsuhteeseen sovelletaan asetuksen nro 368/01 säännöksiä – siltä osin kuin ne ovat yhteensopivia asetuksen nro 276/03 kanssa – 5 §:n 3 momentin ja sitä seuraavien momenttien säännöksiä lukuun ottamatta. Työsopimuksen alkuperäistä kestoja voidaan joka tapauksessa pidentää kirjallisesti työntekijän suostumuksella vuokralleantajaan sovellettavassa työehtosopimuksessa määrättyissä tilanteissa ja siinä määrätyn keston verran.
- 18 Asetuksen nro 276/03 27 §:ssä säädetään, että jos työvoiman käyttöönsaattamisessa ei noudateta kyseisen asetuksen 20 ja 21 §:ssä asetettuja rajoja ja ehtoja, työntekijä voi vaatia kanteella, joka on mahdollista antaa tiedoksi ainoastaan käyttäjälle, sen vahvistamista, että käyttäjän ja työntekijän välillä on työsuhde käyttöön asettamisen alkamispäivästä alkaen.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 19 Della Rocca teki Obiettivo Lavoro SpA:n (jäljempänä Obiettivo Lavoro), joka on tilapäistä työvoimaa välittävä yhtiö, kanssa kolme perättäistä määräaikaista työsopimusta, joiden nojalla hänet asetettiin Poste Italianen käyttöön postinkantajana. Sopimukset kattoivat ajanjaksot 2.11.2005–31.1.2006, 2.2.–30.9.2006 ja 2.10.2006–31.1.2007. Työsopimukset tehtiin Obiettivo Lavoron ja Poste Italianen välillä määräaikaisen työvoiman käyttöönsaattamisesta tehdyn sellaisen sopimuksen perusteella, jolla oli määrä korvata poissa olevaa postinjakeluhenkilöstöä Campanian alueella. On kiistatonta, että perustellut syyt, joiden johdosta määräaikaisten työsopimusten tekeminen tai uudistaminen oli perusteltua, sisältyivät ainoastaan työvoiman käyttöönsaattamista koskevaan sopimukseen, mutteivät määräaikaisiin työsopimuksiin.

- 20 Della Rocca katsoi, että syyt, joiden johdosta määräaikaisen työvoiman käyttöönasettamiseen turvaututtiin, olivat ”epämääräisiä ja epäjohtonmukaisia” ja ettei käyttöön asettamisen pidentämistä ollut perusteltu, ja nosti nosti Tribunale di Napolissa kanteen, jossa hän vaati tätä toteamaan, että koska käyttöön asettaminen oli asetuksen nro 276/03 20, 21 ja 27 §:n perusteella lainvastaista, hänen ja Poste Italianen välillä oli toistaiseksi voimassa oleva työsuhde.
- 21 Poste Italianen mukaan syyt, joiden johdosta tilapäisen työvoiman käyttöönasettamista koskeviin sopimukseen turvautuminen oli perusteltua, oli osoitettu riittävällä tavalla ja ne olivat todellisia. Lisäksi Obiettivo Lavoron ja Della Roccan välisiä, työsuhteen uudistamisesta tehtyjä sopimuksia eivät koskeneet minkäänlaiset normatiiviset rajoitukset, sillä asetuksen nro 276/03 22 §:n mukaan asetuksen nro 368/01 5 §:n 3 ja 4 momenttia ei sovelleta tämän tyyppisiin sopimuksiin.
- 22 Tribunale di Napoli esittää ennakkoratkaisupyyntönsä, että kyseisestä 22 §:stä seuraa, että määräaikaisia työsopimuksia koskevasta yleisesti sovellettavasta oikeudesta poiketen kansallisessa lainsäädännössä ei aseteta työvoiman vuokrausyrityksille mitään rajoituksia määräaikaisten työsopimusten uudistamisen osalta. Vaikka nimittäin asetuksen nro 368/01 mukaan sopimuksen oikeuttamisperuste ja sen pidentäminen liittyvät työnantajan tarpeisiin, määräaikaisten työsopimusten tekeminen on asetuksen nro 276/03 perusteella sallittua, kun myös työvoiman käyttöönasettamista koskeva sopimus on tehty määräaikaisena. Yksistään viimeksi mainittu sopimus oli asetuksen nro 276/03 20 §:n 4 momentin ja 27 §:n 1 momentin nojalla perusteltava teknisillä tarpeilla taikka tuotannollisilla tai organisatorisilla syillä.
- 23 Tribunale di Napoli epäilee kuitenkin tämän säännösten yhteensopivuutta puitesopimuksen 5 lausekkeen kanssa.
- 24 Kyseinen tuomioistuin katsoo, että ensinnäkin on kysyttävä, kuuluuko työvoiman vuokrausyrityksen ja vuokratyöntekijän välinen työsuhde vai vuokratyöntekijän ja käyttäjäyrityksen välille syntynyt työsuhde puitesopimuksen soveltamisalaan. Vaikka nimittäin direktiivin johdanto-osan perusteella voitaisiinkin katsoa, ettei puitesopimus tule sovellettavaksi, asiassa C-386/09, Briot, 15.9.2010 annetun määräyksen (Kok., s. I-8471) 36 kohdasta käy ilmi, että työvoiman vuokrausyrityksen ja vuokratyöntekijän välinen suhde jää puitesopimuksen alaiseksi, koska direktiivi 2008/104 koskee ainoastaan työntekijän ja käyttäjäyrityksen välistä työsuhdetta.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy sitten siinä tapauksessa, että puitesopimus tulisi sovellettavaksi – ja kun ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ei ole –, onko puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdan mukaista, että teknisiin tarpeisiin liittyvät tai tuotannolliset tai organisatoriset syyt, joiden johdosta määräaikaisen työvoiman käyttöön asettamista koskevan sopimuksen tekeminen oli perusteltua – ja jotka eivät liity työvoiman vuokrausyritykseen vaan käyttäjäyritykseen ja joilla ei ole mitään yhteyttä konkreettiseen työsuhteeseen –, ovat riittäviä syitä sen perustelemiseksi, että vuokratyöntekijän ja työvoiman vuokrausyrityksen välillä tehdään määräaikainen työsopimus tai pidennetään sitä.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy vielä, onko tämän lausekkeen mukaan sallittua, että kaikki määräaikaisten työsopimusten väärinkäytöstä aiheutuvat seuraukset jäävät kolmannen, tässä tapauksessa käyttäjäyrityksen kannettaviksi. Koska nimittäin työvoiman vuokrausyritykset harjoittavat pelkästään välitystoimintaa ja voivat olla ottamatta vastatakseen liiketoiminnallisista riskeistä, työntekijät perustavat systemaattisesti kanteensa asetuksen nro 276/03 27 §:n 1 momenttiin, jolloin seuraamus ei kohdistu työnantajaan.

27 Näissä olosuhteissa Tribunale di Napoli on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Kun otetaan huomioon [edellä mainitussa asiassa Briot] annetun määräyksen 36 kohta, tarkoitetaanko direktiivissä [1999/70] ja etenkin [puitesopimuksen] 2 lausekkeessa myös käyttöön asetetun työntekijän ja tilapäistä työvoimaa välittävän yrityksen vai käyttöön asetetun työntekijän ja käyttäjän välistä määräaikaista työsuhdetta ja säännelläänkö näitä suhteita näin ollen direktiivillä [1990/70]?
- 2) Onko säännös, jonka mukaan tilapäistä työvoimaa välittävän yrityksen kanssa tehtävät työsopimukset voivat olla määräaikaista ja jonka mukaan sopimukset voidaan uudistaa sellaisten teknisten, tuotannollisten tai organisatoristen syiden perusteella, jotka eivät liity tilapäistä työvoimaa välittävään yritykseen ja joilla ei ole mitään yhteyttä konkreettiseen määräaikaiseen työsuhteeseen, mutta jotka perustuvat sellaisiin käyttäjään liittyviin yleisiin syihin, jotka eivät koske konkreettista työsuhdetta, silloin, kun muita ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ei ole, direktiivin [1999/70] 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdassa asetettujen edellytysten mukainen vai voidaanko sillä kiertää kyseistä direktiiviä? Onko direktiivin [1999/70] 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdassa säädetyistä perustelluista syistä sovittava kirjallisesti, onko niiden koskettava konkreettista määräaikaista työsuhdetta ja sen uudistamista ja onko näin ollen niin, ettei viittaus yleisiin perusteluihin syihin, joilla työvoiman käyttöönsäasettamista koskevan sopimuksen tekeminen oli perusteltua, riitä täyttämään 5 lausekkeen a alakohdan mukaisia edellytyksiä?
- 3) Onko direktiivin [1999/70] 5 lauseke esteenä sille, että väärinkäytöksen seuraukset pannaan kolmannen, tässä tapauksessa käyttäjän, kannettaviksi?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 28 Poste Italiane väittää, etteivät esitetyt kysymykset ole merkityksellisiä, koska ne koskevat puitesopimuksen soveltamista vuokratyöntekijän ja työvoiman vuokrausyrityksen väliseen työsuhteeseen, vaikka Della Rocca vetoaa kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa pelkästään siihen, että työvoiman vuokrausyrityksen ja käyttäjäyrityksen tekemä sopimus työvoiman käyttöönsäasettamisesta on lainvastainen.
- 29 On palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyys selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkintamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (yhdistetyt asiat C-188/10 ja C-189/10, Melki ja Abdeli, tuomio 22.6.2010, Kok., s. I-5667, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 On todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset koskevat puitesopimuksen tulkintaa sellaisessa todellisessa oikeusriidassa, jossa, kuten tämän tuomion 20 ja 21 kohdasta käy ilmi, Della Rocca ei ainoastaan riitautu työvoiman käyttöönsäasettamista vaan myös työvoiman vuokrausyrityksen kanssa tekemiensä työsopimusten uudistamisen, kun taas Poste Italiane

väittää, että näiden sopimusten uudistamisien osalta on noudatettu kansallisessa säännöstössä asetettuja vaatimuksia, minkä vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt kysymyksen kansallisen säännösten yhteensopivuudesta puitesopimuksen kanssa.

31 Ennakkoratkaisupyyntö on siis otettava tutkittavaksi.

Ensimmäinen kysymys

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää tällä kysymyksellään, onko direktiiviä 1999/70 ja puitesopimusta tulkittava siten, että niitä sovelletaan vuokratyöntekijän ja työvoiman vuokrausyrityksen väliseen määräaikaiseen työsuhteeseen tai sellaisen työntekijän ja käyttäjäyrityksen väliseen määräaikaiseen työsuhteeseen.

33 Aluksi on todettava, että Della Roccan kaltainen vuokratyöntekijä kuuluu direktiivin 2008/104 aineelliseen soveltamisalaan. Kuitenkin on selvää, että kyseistä direktiiviä, joka piti panna täytäntöön viimeistään 5.12.2011, ei voida soveltaa ajallisesti pääasiaan, koska siinä kysymyksessä olevat vuokratyökäudet koskivat 2.11.2005 ja 31.1.2007 välistä ajanjaksoa. Tällaisessa tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin teki aivan oikein kysyessään ainoastaan puitesopimuksen soveltamisesta sellaiseen työntekijään.

34 Tästä on syytä palauttaa mieleen, että – kuten oikeuskäytännössä on jo todettu – puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että puitesopimuksen soveltamisala käsitetään laajasti ja sitä sovelletaan yleisesti ”määräaikaisiin työntekijöihin, joilla on työsopimus tai työsuhde, sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltion lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä”. Lisäksi puitesopimuksessa tarkoitettua käsitteä ”määräaikaiset työntekijät” määritelmä, joka annetaan sen 3 lausekkeen 1 kohdassa, kattaa kaikki työntekijät siitä riippumatta, onko heidän työnantajansa julkisen vai yksityisen sektorin työnantaja (asia C-212/04, Adeneler ym., tuomio 4.7.2006, Kok., s. I-6057, 56 kohta).

35 Puitesopimuksen soveltamisala ei kuitenkaan ole rajaton. Kuten puitesopimuksen 2 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, niiden sopimusten ja työsuhteiden, joihin puitesopimusta sovelletaan, määritelmä ei määräydy puitesopimuksen tai unionin oikeuden vaan kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytäntöjen perusteella. Lisäksi puitesopimuksen 2 lausekkeen 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille harkintavalta päättää, sovelletaanko puitesopimusta tiettyihin sopimus- tai työsuhderyhmiin. Puitesopimuksen 2 lausekkeen 2 kohdassa annetaan nimittäin jäsenvaltioille ja/tai työmarkkinaosapuolille valta jättää puitesopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle ”ammattillinen peruskoulutukseen liittyvä työharjoittelusuhde ja oppisopimusjärjestelyt” samoin ”työsopimukset ja työsuhteet, jotka on tehty valtion tai valtion tukeman erityisen ammatillisen koulutus- tai uudelleen koulutusohjelman taikka työelämään siirtymistä koskevan ohjelman puitteissa” (ks. asia C-157/11, Sibilio, tuomio 15.3.2012, 42, 52 ja 53 kohta).

36 Samalla tavalla puitesopimuksen johdanto-osan neljännessä kohdasta käy nimenomaisesti ilmi, ettei puitesopimusta sovelleta työvoiman vuokrausyrityksen käyttäjäyrityksen käyttöön asettamiin määräaikaisiin vuokratyöntekijöihin, koska kyseisen puitesopimuksen osapuolten tarkoituksena on tehdä samanlainen sopimus vuokratyöstä. Unionin lainsäätäjällä antoi sitten direktiivin 2008/104, jonka kohteena oli nimenomaan vuokratyön säänteleminen – kuten direktiivin johdanto-osan viidennestä ja seitsemännessä perustelukappaleesta ilmenee –, työmarkkinaosapuolten tällaisesta sopimuksesta käymien neuvotteluiden kariuduttua.

37 Tästä on todettava, että puitesopimuksen johdanto-osassa oleva pois sulkeminen koskee vuokratyöntekijää sellaisenaan, eikä jotakin hänen työsuhteestaan, joten sekä hänen työsuhteensa työvoiman vuokrausyritykseen että hänen työsuhteensa käyttäjäyritykseen jäävät puitesopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

- 38 Oikeuskäytännön mukaan on kylläkin niin, että unionin säädöksen johdanto-osalla ei ole sitovaa oikeusvaikutusta eikä johdanto-osaan voida vedota kyseisen säädöksen varsinaisista säännöksistä poikkeamiseksi eikä näiden säännösten tulkitsemiseksi tavalla, joka on selvästi niiden sanamuodon vastainen (ks. mm. asia C-308/97, Manfredi, tuomio 25.11.1998, Kok., s. I-7685, 30 kohta; asia C-136/04, Deutsches Milch-Kontor, tuomio 24.11.2005, Kok., s. I-10095, 32 kohta; asia C-134/08, Tyson Parketthandel, tuomio 2.4.2009, Kok., s. I-2875, 16 kohta ja asia C-7/11, Caronna, tuomio 28.6.2012, 40 kohta).
- 39 Tässä asiassa on kuitenkin pakko todeta, että puitesopimuksen johdanto-osassa oleva pois sulkeminen on otettu puitesopimuksen 3 lausekkeen 1 kohtaan, jonka mukaan ainoastaan ”suoraan” työnantajan kanssa solmittu työsuhde kuuluu puitesopimuksen alaisuuteen.
- 40 Lisäksi vuokratyöntekijöiden käyttöönottoasettaminen muodostaa monimutkaisen ja erityisen työoikeudellisen kuvion, johon sisältyy – kuten tämän tuomion 32 ja 37 kohdasta käy ilmi – kaksi työsuhdetta, eli yhtäältä työvoiman vuokrausyrityksen ja vuokratyöntekijän välinen ja toisaalta vuokratyöntekijän ja käyttäjäyrityksen välinen työsuhde, sekä työvoiman vuokrausyrityksen ja käyttäjäyrityksen välinen käyttöön asettamista koskeva suhde. Puitesopimukseen ei kuitenkaan sisälly yhtään näitä erityisiä näkökohtia koskevaa määräystä.
- 41 Sitä vastoin on todettava, että palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16.12.1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY (EYVL L 1997, 18, s. 1) 1 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että kyseistä direktiiviä sovelletaan siihen, että tilapäistä työvoimaa välittävä yritys lähettää työntekijän käyttäjäyritykseen, jos tilapäistä työvoimaa välittävän yrityksen ja vuokratyöntekijän välillä on työsuhde työntekijän lähetettynä olon ajan. Samoin määräaikaissa tai tilapäisessä työsuhhteissa olevien työntekijöiden työturvallisuuden ja -terveyden parantamisen edistämistä koskevien toimenpiteiden täydentämisestä 25.6.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/383/ETY (EYVL L 206, s. 19) 1 artiklan 2 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että direktiivi koskee tilapäistöitä välittävän yrityksen ja vuokratyöntekijän välisiä tilapäisiä työsuhteita.
- 42 Tästä seuraa, että työvoiman vuokrausyrityksen käyttäjäyrityksen käyttöön asettaman vuokratyöntekijän määräaikaisten työsuhteet eivät kuulu puitesopimuksen soveltamisalaan, eivätkä niin ollen direktiivin 1999/70 soveltamisalaan.
- 43 Tämä päätelmä ei ole miltään osin ristiriidassa sen kanssa, mitä unionin tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Briot antamassaan määräyksessä. Nimittäin todettuaan tuossa asiassa, että vuokratyöntekijän sellaisen määräaikaisten työsopimuksen uusimatta jättämisellä, joka on päättynyt sovitun määräajan umpeuduttua ajankohtana ennen sen toiminnan luovutusta, johon työntekijä oli osoitettu, ei rikota työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annettua neuvoston direktiiviä 2001/23/EY (EYVL L 82, s. 16), unionin tuomioistuin ainoastaan täsmensi kyseisen määräyksen 36 kohdassa, ettei ratkaisu vaikuta siihen suojaan, jota vuokratyöntekijä voi tarvittaessa saada perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäyttöä vastaan muiden yhteisön oikeuden säännösten, kuten direktiivin 1999/70 nojalla, eikä siihen tulkintaan, jonka unionin tuomioistuin voi antaa näistä säännöksistä.
- 44 Direktiivin 1999/70 ja puitesopimuksen tulkinnasta, sellaisena kuin se ilmenee tämän tuomion 34–42 kohdasta, käy nimenomaan ilmi, että työvoiman vuokrausyrityksen käyttäjäyrityksen palvelukseen asettaman vuokratyöntekijän määräaikaisten työsuhteet eivät kuulu kyseisen direktiivin soveltamisalaan eivätkä puitesopimuksen soveltamisalaan.

- 45 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 1999/70 ja puitesopimusta on tulkittava siten, ettei niitä sovelleta vuokratyöntekijän ja työvoiman vuokrausyrityksen väliseen määräaikaiseen työsuhteeseen eikä tällaisen työntekijän ja käyttäjäyrityksen väliseen määräaikaiseen työsuhteeseen.

Toinen ja kolmas kysymys

- 46 Ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen toiseen ja kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

- 47 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettua neuvoston direktiiviä 1999/70/EY ja kyseisen direktiivin liitteenä olevaa 18.3.1999 tehtyä puitesopimusta on tulkittava siten, ettei niitä sovelleta vuokratyöntekijän ja työvoiman vuokrausyrityksen väliseen määräaikaiseen työsuhteeseen eikä tällaisen työntekijän ja käyttäjäyrityksen väliseen määräaikaiseen työsuhteeseen.

Allekirjoitukset